ORTA ASYA'DAN EGE BÖLGESİNE UZANAN BİR KÜLTÜR: TİRE'DE (İZMİR) SULTAN NEVRUZ

Yrd. Doç. Dr. Halil HADİMLİ[*] - Doç. Dr. Mehmet ZAMAN[**]
Arş. Gör. Salih BİRİNCİ[***]

Özet

Kuzey yarımkürenin Orta Kuşak karalarında, ilkbaharın başlangıcı olan nevruz, bazı kültürlerde yeni yılın ilk günü, bazı kültürlerde dinsel ve mitolojik bir olgudur. Nevruzun bayram olarak kabul edildiği Orta Asya, Ön Asya ve Kafkas bölgesi halkları arasında bu kültürel faaliyetin yorumlanması ve kutlanmasında farklılıklar vardır. Nevruz, özellikle Orta Asya kavimlerinde daha çok bahar bayramı şeklinde kutlanmaktadır.

Ege Bölgesinde İzmir'in bir ilçesi olan Tire'deki kutlamalar ise hazırlanılışı, organizasyonu ve halk arasındaki manasıyla Orta Asya'daki kutlama şekli ile benzerlik göstermektedir. Nitekim İzmir'in ilçelerinden sadece Tire'de gerçekleştirilen "sultan nevruz" kutlamaları, Ankara Savaşını kazandıktan sonra kış mevsimini Tire'de geçiren Timur ve askerleri tarafından bu yerleşmeye kazandırılan kültürel bir mirastır.

Anahtar kelimeler: *Tire, Sultan Nevruz, Timur, Orta Asya.*

Giriş

Nevruz, farsça kökenli birleşik bir kelimedir. Yeni manasına gelen "nev" ve gün manasındaki "ruz" kelimelerinin birleşmesiyle türetilmiştir. Nevruz olarak adlandırılan bu gün, çevrenin yeşillenmeye başladığı zamandır. Kuzeydoğu Asya'dan Küçük Asya'ya (Anadolu) kadar olan topraklarda göçebelikle yaşamlarını devam ettiren toplulukların, her sene kış mevsimini geçirdikten sonra, çok sevdikleri ilkbaharı karşılamaları ve sevinçle kutlamaları, alışkanlık haline gelmiştir (KILIÇEV, 1995:147). Bu coşkulu karşılamalar zamanla gelenek halini almış ve Asyalı toplumda pek çok 21 Mart, önem verilen bir gün olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle de tarihi çağlarda bu bölgede hazırlanan takvimlerin pek çoğunda, yılın ilk günü olarak 21 Mart kabul edilmiştir.

Nitekim Divanü Lügati't-Türk'te, Oniki Hayvanlı Türk Takviminde yılbaşı 21 Mart günü yani Nevruz günüdür. Bugün Türk topluluklarında nevruz, çeşitli adlarla kutlanır. Nevruz, Noruz, Navrız, Ergenekon, Bozkurt, Çağan, Yeni gün, Ulusun Ulu günü gibi adlarla kutlanan bu bayramla ilgili olarak Türk topluluklarında çeşitli gelenekler ortaya çıkmıştır (ÇAY, 1993:71).

Bu bayramın Anadolu'da kutlanması Orta Asya kökenli göç hareketleri ile olmuştur. Anadolu'da bahar bayramı manasında uzun yıllar kutlanan bu gün, Cumhuriyetin ilk yıllarında Ergenekon bayramı olarak resmi törenlerle kutlanmıştır. 1927'den sonra resmi kutlamalardan çıkarılan Nevruz Bayramı, son yıllarda kendisine yüklenen farklı manalarla bir korku günü olmaya başlamıştır. Ancak yine de Anadolu'nun bazı yörelerinde sağlam kültürel bağlarla uzun yıllar kutlanmış olan Nevruz, kendisine yakışır şekilde doğa ile iç içe kutlanabilmektedir.

1. Bölüm

1.1. Nevruz Kavramı ve Yayılış Alanı Üzerine Tartışmalar

Nevruz, çetin kış şartlarının sona erip tabiatın uyandığı, karların eridiği, nehirlerin coşup taştığı, çiçeklerin açtığı, ağaçların yeşerdiği gece ile gündüzün eşit olduğu gündür. Nevruzu Orta Asya'da yaşayan Uygur, Türkmen, Özbek, Azeri, Kazak, Kırgız gibi Türk toplulukları; Anadolu ve Balkan Türkleri ile İranlılar "Yeni gün" veya "yılbaşı" olarak kabul eder. Bununla beraber EKREM 1995'te Nizamettin Hüseyin'e atfen, 21 Mart'ta Çinliler, Japonlar, Vietnamlılar, Araplar, Hintliler ve Moğollar gibi halkların da çeşitli kutlamalarda bulunduklarını ileri sürer (EKREM, vd. 1995:155).

[*] Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, hhadimli@atauni.edu.tr.
[**] Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, mzaman@atauni.edu.tr.
[***] Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, sbirinci@atauni.edu.tr.

Nevruzun ne zamandan beri ve ilk defa kimler tarafından şölen olarak kutlandığı tartışılan bir konudur. Aslında Nevruz ya da yeni gün kutlamaları tahmin edilenden oldukça eskidir. Çünkü GOLKARİAN'ın C. F. Jean'ın "Sümer Dini" kitabında geçtiğini aktardığı ifade şöyledir: "*yeni yıl ilkbaharın başlayışıyla beraber Nevruz sayılıyor ve böyle bir gün için Ekitu ve Zagmuk halkları tarafından Sümer ve Beyn-en-nehreyn (Mezopotamya)'de kutlamalar düzenleniyor*" (GOLKARİAN,1995:127). Gerçektende Nevruz kelimesinin kökünün Hind-Avrupa dillerinde bulunmasından dolayı, yayılma alanının çok geniş olduğu ifade edilir. Afganistan'dan Macaristan'a, oradan Moldovya'ya kadar uzandığı söylenen Nevruzun; Rusça'da Novi, Almanca'da Noye, Latince'de Neo, Yunancada Neos gibi kelimelerle ilişkilendirilmesi oldukça enteresandır (AYTAÇ, 1995:111).

Bir başka enteresan konu da, eski Romalılar da yeni yılın başlangıcı olarak Mart ayının kabul edilmesidir. Eski Avrupa ve Asya Milletlerinin pek çoğunda olduğu gibi Eski Anadolu ve Kafkasya Türklerinin, takvim sistemlerinde de yeni yılın başlangıcı olan Nevruz, Mart ayı içinde yer almaktadır (ŞAMANOV, 1995:193).

Oniki hayvanlı Türk takvimine göre de Nevruz, Türklerde çok eskiden beri bilinmekte ve çeşitli törenlerle kutlanmaktadır (ÇAY, A., 1993:3). Ayrıca Çin kaynaklarında Türklerin "Nevruz Şölenleri" yaptıkları yönünde bilgiler yer alır. Buna rağmen bazı araştırmacılar, "nevruz" kelimesinin farsça kökenli olmasından ve Firdevsi'nin "Şehname" adlı eserinde, "Nevruz" kutlamalarının İran Şahı Cemşid döneminde başladığı yolundaki mitolojik bilgilerden hareketle "Nevruz"un İran menşeli olduğu fikrini ileri sürmeye devam etmektedir (EKREM, vd. 1995:155).

Asya kavimlerinin bir kısmında ortak olarak bulunan Nevruz bayramının, İslâm tarihi kaynaklarında araştırmasını yapan KUZGUN, bu kaynakların bazılarının Nevruz'u, Zürdüştlük dinine ve bu dinin kurucusu Zürdüşt'e bağladığını işaret eder (KUZGUN,1995:105). Yine KUZGUN, Tarihçi Mes'ûdî ve Şehristani'ye atfen Zerdüşt'ün Azerbaycan asıllı olmasından yola çıkarak, Nevruz geleneğinin ilk olarak Azerbaycan'da yaşayan Türkler arasında ortaya çıkmış olabileceğini belirtir (KUZGUN, 1995:107). Pek çok İslâm tarihi kaynağını inceleyen KUZGUN, El-Kankaşandi tarafından hazırlanan bir eserde Nevruz'u ilk olarak Zerdüşt'ün değil Cemşid'in kutladığını da söylemektedir (KUZGUN, 1995:107). Burada verilen bilgiler ışığında Nevruz'u, Farsça bir kelime olmasından da yola çıkarak bir İran geleneği saymak imkânsız hale gelmektedir. Yine bazı İslâm kaynaklarına göre Nevruz, İslâm öncesi ve sonrası dönemlerde İran ile birlikte İran'ın dışında da birçok ülkede, pek çok millet tarafından kutlanmıştır.

Yukarıdaki örneklerden anlaşıldığı üzere Nevruz'un bir coğrafyası vardır. Nevruz'un kutlandığı, sosyal hayatı etkilediği ya da en azından kavram olarak bilindiği yörelerin, Sibirya'dan başlayarak Asya'nın doğusuna, Saha (Yakut) bölgesinden Avrupa'da Balkanlar'a kadar uzanan ve aşağı yukarı 30°-50° kuzey enlemleri arasında kalan bölge olduğu anlaşılır. (TEKİN, 2000:333). Geniş bir coğrafi alanda kutlanan nevruz bu nedenle, bir milletin bir dinin ve bir kavmin bayramı olmaktan ziyade, geniş bir coğrafyanın bayramıdır. Bu nedenle evrensel nitelikte bir bayram olarak kabul edilmelidir.

2. Bölüm

Tire ve Nevruz

2.1. Tire'nin Tarihi ve Genel Coğrafi Özellikleri

Tire, Küçük Menderes Havzasının güney kenarında, Aydın Dağları ile ova tabanın birleştiği konumda yer alır. İdari olarak İzmir iline bağlı bir ilçe merkezidir. Nüfusu 2010 ADNS sonuçlarına göre 51440'tır. Uzun yıllar tarım-hizmet kasabası şeklinde varlığını sürdüren ilçe merkezi, 1990 yılından sonra planlanan organize sanayi bölgesi ve tarımda meydana getirilen yapısal değişikliklerden dolayı bu özelliğini kaybetmiştir.

Tire adının "şehir" (RAMSAY, 1960:122) veya "Yüce Kam ülkesi" (UMAR, 1993:774) anlamında "Teira" sözcüğünden geldiği, şehrin çeşitli dönemlerde Tyyrrha, Trha, Tryra, Thyaire, Thira, Teira, Teiraia, Apeteria adlarıyla anıldığı bilinmektedir (RAMSAY,1960:379).

Tire'ye ilk defa Hititlerin yerleştikleri belirtilir (DARKOT,1974:380). Hititlerden sonra sırasıyla Frigler, M.Ö. VII. y.y.'da Lidyalılar, M.Ö. 652'de Kimmerler ve M.Ö. 546'da da Persler yerleşmiştir (TUĞLACI, 1985:284). Perslerden sonra bölge Büyük İskender'in istilasına uğramış, Büyük İskender'in ölümünden sonra Bergama Krallığına bağlanmış ve daha sonra Roma'ya bırakılmıştır (TUĞLACI, 1985:284), (TOKLUOĞLU, 1964:33).

XIV. y.y. başlarına kadar bu şekilde gelen Tire 1308 yılında Aydınoğulları tarafından fethedilmiş ve asıl önemli gelişmesini bu yıldan sonra yaşamıştır. 1390 yılında Yıldırım Bayezid zamanında Aydınoğulları Beyliğinin ortadan kaldırılmasıyla bir süre Osmanlı hâkimiyetine giren yerleşme, 1402 Ankara savaşından sonra tekrar Aydınoğulları Beyliği toprağı olmuştur. 1402'de Timur, Ankara savaşını kazandığında Aydınoğulları Beyliğinin toprakları da geri verilmiş ve bu yıldan 1425'e kadar yine Aydınoğulları Beyliğine bağ-

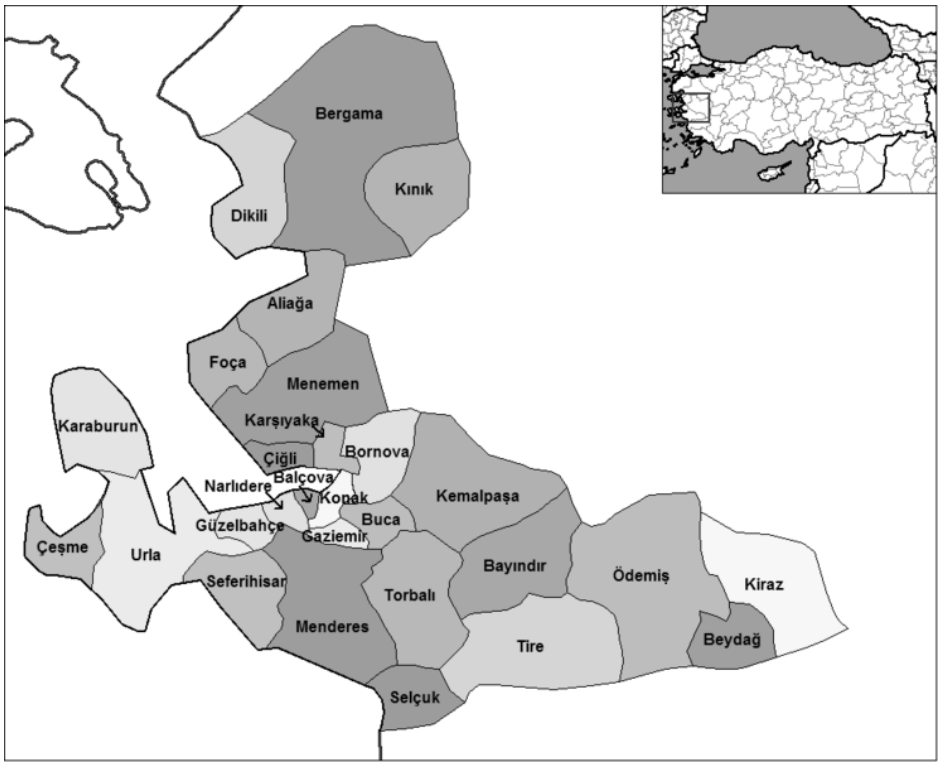
lı bir merkez olma özelliğini taşımıştır. Tire, Osmanlı Sultanı II. Murat zamanında Aydınoğulları Beylerinin dirençlerinin kırılıp ortadan kaldırılmaları ile kesin olarak Osmanlılara katılmıştır (BAYRAKTAR, 1996:5).

Foto 1: Tire'den Genel Bir Görünüm

Tarihi eskiçağlara dayanan ilçe merkezinin gelişimi üzerinde beylikler dönemi ve Osmanlıların önemli payı vardır. Aydınoğulları Beyliğinin Ayasuluğ, Birgi gibi yerleşmeleriyle beraber en önemli şehirlerinden olan Tire, tarihin her döneminde kuzeyindeki, Küçük Menderes Ovasının verimli topraklarındaki tarımsal ürünler ve yamacına yerleştiği Aydın Dağlarının; zeytin, incir ve kestane gibi meyvelerinin yoğun şekilde üretildiği yer olarak adını duyurmuştur. Bununla beraber Anadolu'nun en eski esnaf odaları şeklinde tarif edebileceğimiz Ahilik geleneğinin de uzun yıllar etkili olduğu ilçe merkezinde, çok çeşitli el sanatları da icra edilmiştir. Bunlardan en bilineni Osmanlı donanmasının da ihtiyaçlarının karşılandığı urgan ve halatların imal edildiği urgancılıktır. Küçük Menderes ovasında yetiştirilen kenevir bitkisinden elde edilen liflerin bir araya getirilmesi ile üretilen urganlar, uzun zaman donanma-i hümayun için vazgeçilmez olmuştur.

Şekil 1: İzmir İlinin Lokasyon Haritası

Tire'nin, iklimi yaşanabilir ortalama değerlere sahiptir. Yıllık ortalama sıcaklığı 16,9°C, yıllık ortalama yağışı 791 mm.'dir. Akdeniz İkliminin görüldüğü ilçe merkezi, dört mevsimi de yaşayabilen coğrafi şartlara sahiptir. Denize 40 km. uzaklıktaki ilçe merkezi, 100 m. olan rakımı ile denizel etkileri son derece güçlü şekilde hissedebilmektedir. Bu nedenle havza da kendisine yakın bulunan Ödemiş ve Bayındır ilçe merkezlerine göre daha yaşanabilir bir iklime sahiptir. İlçenin uygun iklim koşullarından kaynaklı yüksek tarımsal ürün çeşitliliği, Anadolu'da demiryollarının ulaştığı ilk merkezlerden biri olması sonucunu da doğurmuştur.

Tire, dikkat çekici nüfus hareketlerine de sahiptir. Yerleşme, 16. y.y.'da İspanya'dan sürülen Yahudilerin Anadolu'da yerleştikleri yerler arasında bulunur. Yerleşmenin ticari hayatı üzerinde oldukça büyük rolleri bulunan Yahudi Türk vatandaşları, İsrail devleti kurulduktan sonra buradan göç etmişlerdir. Böylece Tire, nüfus ve sermaye kaybına uğramıştır.

Yerleşme Türk-İslâm kültürünün önemli şehirsel dokularına sahiptir. Şehir, ticari mekânların etrafında toplandığı ulu camisi, Tahtakale çarşısı, kapalı çarşısı ve bedestenlerinin yanı sıra, çıkmaz sokakları ile de bir Türk-İslâm şehri görünümünü kazanmıştır. Yerleşmede, Aydınoğulları ve Osmanlı dönemlerine ait pek çok tarihi camii, hamam ve han bulunmaktadır. Tire, coğrafi konumu ve şehirsel dokusu ile Batı Anadolu'daki Manisa ve Bursa'ya benzerlik gösterir. Her üç şehir de dokularında Türk-İslâm geleneklerinin dikkate alındığı birer incidir. Tire, tıpkı Manisa ve Bursa gibi uzun yıllar sadece dağın (Aydın Dağları) kuzey yamacında yerleşmiş, 1990 yılından itibaren de Küçük Menderes Ovasına doğru genişlemiştir.

2.2. Tire'de Nevruzun Ortaya Çıkışı ve "Sultan Nevruz" Kavramı

1402'de Ankara'nın Çubuk ilçesi yakınlarında Timur'un idaresindeki Moğollar ile Yıldırım Bayezid komutasındaki Osmanlı ordusu karşı karşıya gelmiştir. Savaşı kazanan Timur, 1402-1403 kışını Tire'de geçirmiştir (AKIN, 1946:59). Tire'de nevruz ilk defa, kış mevsiminin bitip ilkbaharın başladığı gün olarak Timur tarafından kutlanmıştır. Timur şehirden ayrılırken geride bıraktığı 600 kadar yaşlı ve yaralı asker, Tire'de nevruz bayramının nesilden nesile kutlanmasına vesile olmuştur. Tire'de 600 yılı aşkın süredir "Sultan Nevruz" adıyla kutlanan bahar bayramının gerek Tire ile benzer coğrafi konuma sahip Ödemiş ve Bayındır'da gerekse de İzmir'in diğer ilçelerinde kutlanmaması dikkat çekicidir. Buda yörede "sultan nevruz" kutlamalarının Tire'ye özgü olduğu fikrini desteklemektedir.

Tire'de "Nevruz" yerine "Sultan Nevruz" terimi kullanılmaktadır. Bu terim Anadolu'nun farklı yörelerinde de kullanım bulmuştur. Bu yöreler arasında Sivas ili Yıldızeli ilçesi ile Gaziantep ve çevresi sayılabilir (TURAN, 2000:354). Terimin bu şekle dönüşmesinde birkaç görüş ileri sürülmüştür. Bunlardan ilki, Türk Topluluklarında nevruz kutlamalarının 21 Mart'tan önce başlamasıyla ilgilidir. 21 Mart'ta ise padişahın, nevruz tebriklerini kabul ettiği, halkın Nevruzunu kutladığı, bu nedenle de 21 Mart'ın; sultana mahsus, sultan tarafından veya sultanın katılımıyla kutlanan Nevruz-ı Sultani olarak anıldığı belirtilmektedir (GENÇ, 1995:19), (KILIÇ, 2000:205), (PİRDEVİOĞLU, 2000:259).

Başka bir görüşe göre de "Sultan Nevruz" terimi, Türkler tarafından hazırlanan bir takvimden gelir (AYTAÇ, 1995:112). Pek çok araştırmacı tarafından da kabul gören bu görüşe göre, 1074-1075 tarihinde bir takvimin tespitini emreden Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah, Celalî Takvimi denilen bir Türk takvimi hazırlatmıştır. Kısa bir süre kullanılan bu takvime Sultan'ın adına nispetle "Tarih-i Melikî", "Celalîye", veya "Tarih-i Celalî" gibi adlar verilmiştir. Güneş yılını esas alan Celalî takviminde, 21 Mart yılbaşı olarak kabul edilmiştir (CELKAN, 2000:436). Bugün İran ve Afganistan'da kullanılan, yılbaşının nevruz olarak kabul edildiği takvim, bu Türk takviminin değişik bir versiyonudur. Türk Dünyasının önemli bir bölümünde Nevruz'un "Nevruz-i Sultanî" veya "Sultan Nevruz" adıyla anılması, işte bu "Takvim-i Celalî"den dolayıdır (CELKAN, 2000:436),(KIRZIOĞLU, 1995:310). Osmanlılarda da bir başlangıç günü olarak kabul edilen Nevruz, metinlere "Nevruz-ı Sultanî" olarak geçmiştir (ÇAY, 1993:37).

Türk Halkbilimi üzerine çalışmalarda bulunan GÜZEL ise, Sultan Nevruz adının kişiselleştirme sonucu kullanılmaya başlandığını belirtmektedir. O'na göre Nevruz kutlamaları, İslâm öncesi şark kavimlerinde ve Müslüman olmayan milletlerde de görülmektedir. Sümerlerde "Temmuz" adını taşıyan ve daha ziyade "Attis" olarak bilinen mitoloji kahramanına atfedildiğini, İbranilerde "efendimiz" anlamına gelen Adon ve Yunanlılarda Adonis adlarıyla, mitolojik ve dini yücelik yüklenen gücün "nevruz" olduğunu ve Türk kültüründe de, "Nevruz Sultan" adıyla anılmasının, yukarıdaki kişiselleştirilen mitolojik efsanelerle benzerlikten kaynaklandığını belirtmektedir (GÜZEL, 1995:95).

2.3. Tire'de "Sultan Nevruz" Kutlamaları

Tire'de sultan nevruz, her yıl 21 Mart'ı takip eden Pazar günü kutlanır. Bunun için herhangi bir çağrı yapılmadan halk arasında söylemlerle hazırlanılır. Sultan nevruz, kırlara gidip oralarda çeşitli

yemekler yenilerek, oyunlar oynanarak ve eğlenceler düzenlenerek kutlanır. Genç-ihtiyar, zengin-fakir ayrımı olmadan pek çok kişi, yanlarında ne götürebilirse onları yer o gün kırlarda. Tire için Nevruz, ortak hareket etme günüdür, coğrafi özelliklerin ve doğanın paylaşıldığı gündür. Nevruz öncesi çarşı ve pazarlarda hareketlilik yaşanır. Çünkü en değerli gündür kırlara çıkmak için "sultan nevruz."

Foto 2: 2011 Yılı Sultan Nevruz'u Kötü Havaya Rağmen Kutlanmıştır

1950'den önceki dönemde Tüm kentin katıldığı kutlamalar için yapılan harcamalar her gereksinimi içine almaktaydı. 30-40.000 kişinin katıldığı tarihi sofralar ve eğlenceler, bölgedeki hiçbir kentte bu denli heyecan verici boyut kazanmazdı. Pazarlar canlanır, alış-veriş yerleri olağanüstü bir gün yaşardı. Halk ve esnaf, dört gözle beklerlerdi Nevruzu. Yüzlerce iş yeri, araç-gereç, giyim mağazaları bu güne dönük bir beklenti içine girerdi. Zira, Nevruz, ekonominin önemli can damarlarından biriydi (ARMAĞAN, 2010:18).

Geleneksel nevruz kültürü yakın zamanlarda değişmeye başlamıştır. Bu değişim yiyeceklerden oyunlara hatta katılımcılara kadar "sultan nevruz"un bütün üyelerinde fark edilmektedir. Örneğin yiyecekler, modern çağın piknik sepetlerinde bulunanlara benzemeye başlamıştır. Ama her şekilde yumurta yenmesi ihmal edilmemektedir. Doğanın uyanışı ile beraber tavuklarında bereketlendiğine inanılır. Uzun süre yumurtlamayan tavukların, ilk ürünleridir sultan nevruz da yenen yumurtalar. 1950'den önceki dönemde İlçe merkezinden başka, bazı köylerde de toplu olarak kutlanan sultan nevruz kutlamaları, artık daha bireysel hal almıştır. Bunlardan başka oyunlar da değişmiştir. Örneğin Akçaşehir köyünde toplu olarak yapılan kutlamalarda, yöresel adıyla dümbek (bir çeşit darbuka) çalınıp **kolkanat** ve **sıralı** gibi oyunlar oynanırken, günümüzde bunlar tamamen ortadan kalkmıştır.[1] Artık yakın aile fertleriyle beraber kutlanan Sultan Nevruz, büyüklerin oyunları ile değil çocukların oynadığı oyunlar ve gökyüzünü süsleyen uçurtmalar ile anılır olmuştur.

Tire'de "sultan nevruz" kutlamaları için seçilen birkaç alan vardır. Bunların içerisinde en önemli yeri ilçe merkezinin güneybatısındaki Hisarlık Köyü arazisinde bulunan Bali Dede (Balım Sultan) türbesi ve çevresi oluşturur. Tireliler sultan nevruzu burada kutlayarak yüzlerce yıllık bir geleneği yerine getirirler. Evliya Çelebi, Kanuni Sultan Süleyman'ın Tirelilerin nevruzu burada kutlamaları konusunda bir fermanının bulunduğunu belirtir (ARMAĞAN, 2010:18). Zamanla yörenin nüfus artışına paralel, Sultan Nevruz kutlamalarına katılanların sayısının da artması, türbe etrafında yer bulunamamasına ve bu alanın dışında farklı yerlerin de kullanılmasına sebep olmuştur. Bu çerçevede insanlar rahat hareket edebilecekleri, kırla iç içe olabilecekleri alanları "Sultan Nevruz"un kutlandığı yerlere dâhil etmişlerdir. Böylelikle yerleşmenin kuzeyinde Küçük Menderes Ovası tabanında bulunan aşınım

[1] *Akçaşehir Köyünde ikamet eden 1934 doğumlu Nazmiye ADIBELLİ ile yapılan söyleşi.*

artığı basık tepeler ile güneyindeki Top Tepe, "Sultan Nevruz" Kutlamaları için seçilen yeni mekânlar olmuştur. Ova içerisindeki tepelerin en önemlisi de Taş Tepe'dir. Bu sahalarda da Sultan Nevruz günü piknik alanı bulmak, katılımın fazla olmasından dolayı, her geçen yıl zorlaşmaktadır. Kutlama sahalarının ortak özelliği, doğal dengenin ve biyolojik varlığın korunduğu yerler olmasıdır. Halk yeni uyanan doğadaki biyolojik varlıklara temas etmek için özellikle uğraş içindedir, kutlamanın yapıldığı yerlerin açık alanlar olması, güneşten faydalanmayı da sağlar.

Foto 3: Sultan Nevruz Yoğunluğu Tirenin Çevresindeki Bütün Yeşil Alanlarda Yaşanmaktadır

Foto 4: Bali Dede Türbesi Yakınlarındaki Nevruz Günü Yoğunluğu

Tire'deki nevruz kutlamaları son yıllarda İzmir Valiliği'nin de dikkatini çekmiş, 2007 yılı resmi Nevruz kutlamaları için Tire mekân seçilmiştir. Bununla beraber Tire Belediyesi de Nevruz günü halkın yaşamını kolaylaştırıcı ve kutlamaları katkı sağlayıcı organizasyonlar tertip etmektedir. Bu çerçevede Tire Belediyesi'nin tüm ülkede tanınmaya başlayan bando takımının yapmış olduğu Nevruz geçişleri ve konserleri neredeyse geleneksel hal almıştır. Bunu yanı sıra Tire'de Sultan Nevruz günü be-

lediyeye bağlı şehir içi ulaşım araçlarının güzergâhları yeniden düzenlenir ve bu araçlar halkın kutlamalara kolay şekilde gidip gelmeleri için, yerleşme dışındaki sahalara gece geç saatlere kadar seferler düzenler. Tire'de belediye tarafından Sultan Nevruz kutlamalarına yapılan bu katkılar, yerel idarecilerin de bu kültürel zenginliği sahiplendiklerinin en güzel örneğidir.

Tire'de Nevruz gününün karşılanış şekli, kutlamaları ve o güne özel faaliyetler incelendiğinde, yerleşmedeki "Sultan Nevruz" kutlamalarının Kafkasya ve Ön Asya ülkelerindekinden ziyade, Orta Asya haklarının kutlamalarına benzediği anlaşılır. Nitekim Nevruz, daha çok Orta Asya Türklerinde bahar bayramı şeklinde kutlanmaktadır. Örneğin ÖZKAN, Wolfram'dan alıntı yaparak Hun Türklerinin de 21 Mart'ta kırlara çıkıp yılın ilk gününde eğlenceler düzenlediklerini belirtmektedir (ÖZKAN, 1995:173). Tire'deki Sultan Nevruz bayramının kutlama mekânları da Uygurların Nevruzu kutladıkları mekânlara benzerlik göstermektedir. Uygurlar, Nevruz kutlamaları için pazaryerlerini, ibadethaneleri ve büyük meydanları seçerek, buralarda yapılan törenlerle eski yılın sona erip yeni yıl gelmesini kutlamaktaydılar (ÖZKAN, 1995:174)**.**

Yine Hunlar ve Göktürklerin bahar bayramı ile Nevruz arasında benzer özellikler bulunmaktadır. Eski Türklerde bahar bayramı yüksek tepelerde kurulmuş mezarlıklarda kutlanmaktaydı. Nevruz törenleri de bu mekânlarda başlatılır, ölülere dua edilir ve yemekler dağıtılırdı (AYTAÇ, 1995:112). Bu da Tire'deki "Sultan Nevruz" kutlamalarının öncelikle belli türbeler etrafında başlamasıyla benzerlik gösterir. Bütün bu benzerlikler Tire'ye "Sultan Nevruz" kutlamalarının Orta Asyalı bir ordunun komutanı olan Timur tarafından getirildiği bilgisini doğrular mahiyettedir.

Kaynakça

AKIN, H., 1946, Aydınoğulları Tarihi Hakkında Bir Araştırma, İstanbul.

ARMAĞAN. M., Tire Ekonomi Tarihi, Tire Ticaret Odası Yayını, Birleşik Matbaacılık, İzmir.

AYTAÇ, P., 1995, Nevruz Üzerine Bir Sohbet, İslâm Kaynaklarına Göre Nevruz Bayramı, Türk Dünyasında Nevruz, Uluslararası Bilgi Şöleni (20-22 Mart 1995, Ankara) Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 100, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 5, Yayına Hazırlayan: Sadik Tural, Ankara.

BAYRAKTAR, S., 1996, Tire de Osmanlı Dönemi Cami ve Mescitleri, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

BULUT, İ., 2011, Anadolu'da İnanışların ve Geleneklerin Doğa Korunması Açısından Önemi Üzerine Örnekler, Instances on the Importance of the Anatolian Beliefs and Customs on the Preservation of Nature**,** Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 47, Aralık/October, Erzurum.

CELKAN., H., 2000, "Nevruz'un Tarihçesi" Türk Dünyasında Nevruz, Üçüncü Uluslararası Bilgi Şöleni (18-20 Mart 1999, Elazığ) Bildiriler Kitabı, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 207, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 17, Ankara.

ÇAY, A., 1993, Türk Ergenekon Bayramı Nevruz, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 128, Seri: IV, Sayı: B-5 (İlaveli Beşinci Baskı), Ankara, s. 37.

DARKOT, B., 1974, "Tire" Maddesi, İ. A., C. XII-II, İstanbul, s. 379.

EKREM, E. H. - EKREM, N., 1995, Uygurlarda Nevruz Kutlamaları, Türk Dünyasında Nevruz, Uluslararası Bilgi Şöleni (20-22 Mart 1995, Ankara) Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 100, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 5, Yayına Hazırlayan: Sadik Tural, Ankara.

GENÇ, R., 1995, Türk Tarihinde ve Kültüründe Nevruz, Türk Dünyasında Nevruz, Uluslararası Bilgi Şöleni (20-22 Mart 1995, Ankara) Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 100, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 5, Yayına Hazırlayan: Sadik Tural, Ankara.

GOLKARİAN, K., 1995, Tarihte "Nevruz" ve Azerbaycan Folklorunda Olduğu Değeri, Türk Dünyasında Nevruz, Uluslararası Bilgi Şöleni (20-22 Mart 1995, Ankara) Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 100, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 5, Yayına Hazırlayan: Sadik Tural, Ankara.

GÜZEL, A., 1995, XIV.-XV. Yüzyıl Edebiyatında Nevruz ve Nevruziyeler, Türk Dünyasında Nevruz, Uluslararası Bilgi Şöleni (20-22 Mart 1995, Ankara) Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 100, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 5, Yayına Hazırlayan: Sadik Tural, Ankara.

KILIÇ, F., 2000, "Osmanlı Devletinde Klasik Edebiyatımızda Nevruz", Türk Dünyasında Nevruz, Üçüncü Uluslararası Bilgi Şöleni (18-20 Mart 1999, Elazığ) Bildiriler Kitabı, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 207, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 17, Ankara.

KILIÇEV, A., 1995, Ortaçağlara Ait Doğu Kaynaklarında Nevruz, Türk Dünyasında Nevruz, Uluslararası Bilgi Şöleni (20-22 Mart 1995, Ankara) Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 100, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 5, Yayına Hazırlayan: Sadik Tural, Ankara.

KIRZIOĞLU., N., 1995, "Eski Türklerin Ergenekondan Çıkış Bayramı/Sultan Nevruz (21 Mart), Türk Dünyasında Nevruz, Uluslararası Bilgi Şöleni (20-22 Mart 1995, Ankara) Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 100, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 5, Yayına Hazırlayan: Sadik Tural, Ankara.

KUZGUN, Ş., 1995, İslâm Kaynaklarına Göre Nevruz Bayramı, Türk Dünyasında Nevruz, Uluslararası Bilgi Şöleni (20-22 Mart 1995, Ankara) Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 100, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 5, Yayına Hazırlayan: Sadik Tural, Ankara.

ÖZKAN, İ., 1995, Tatar ve Uygur Türklerinde Nevruz Bayramında Şiir Söyleme Geleneği, Türk Dünyasında Nevruz, Uluslararası Bilgi Şöleni (20-22 Mart 1995, Ankara) Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 100, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 5, Yayına Hazırlayan: Sadik Tural, Ankara.

PİRDEVİOĞLU, A., 2000, *Türklerde Yılbaşı ve Bahar Geleneği Nevruz,* Türk Dünyasında Nevruz, Üçüncü Uluslararası Bilgi Şöleni (18-20 Mart 1999, Elazığ) Bildiriler Kitabı, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 207, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 17, Ankara.

RAMSAY, W. M., 1960, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası (Çev: Mihri PEKTAŞ), İstanbul.

ŞAMANOV, İ., 1995, Kafkasyalı Karaçay-Malkar Türklerinin Halk Takviminde Yeni Yıl "Nevruz", Türk Dünyasında Nevruz, Uluslararası Bilgi Şöleni (20-22 Mart 1995, Ankara) Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 100, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 5, Yayına Hazırlayan: Sadik Tural, Ankara.

TEKİN, M., 2000, Nevruz (Yeni Gün) Coğrafyası ve Nevruz'un Akdeniz Bölgesine Yansımaları, Türk Dünyasında Nevruz, Üçüncü Uluslararası Bilgi Şöleni (18-20 Mart 1999, Elazığ) Bildiriler Kitabı, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 207, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 17, Ankara.

TOKLUOĞLU, F., 1964, Tire Çevre İncelemeleri, Tire.

TUĞLACI, P., 1985, Anadolu Şehirleri, İstanbul.

TURAN, F. A.,2000, Anadolu'daki Nevruz İle İlgili Uygulamalar, Türk Dünyasında Nevruz, Üçüncü Uluslararası Bilgi Şöleni (18-20 Mart 1999, Elazığ) Bildiriler Kitabı, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 207, Kongre ve Sempozyum Bildirileri: 17, Ankara.

UMAR, B., 1993, Türkiye'de Tarihsel Adlar, İstanbul.

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Öncülüğünde

Kırım Devlet Mühendislik ve
Pedagoji Üniversitesi
KIRIM

Sakarya Üniversitesi
TÜRKİYE

Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Türk Dünyası Bakü İşletme Fakültesi
AZERBAYCAN

Türk Hava Kurumu Üniversitesi
TÜRKİYE

Kırgızistan Celalabad
İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi
Türk Dünyası Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü
KIRGIZİSTAN

Aksaray Üniversitesi
TÜRKİYE

Korkut Ata Kızılorda Devlet Üniversitesi
Türk Dünyası Kızılorda Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
KAZAKİSTAN

Ortaklığı ile...

ISBN 9754982183
ISBN: 978-975-498-218-3
MİLLİ YAYIN NU: 2012-34-Y-0147-263

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
ULUSLARARASI
TÜRK DÜNYASI
SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ
10.

KIRIM 2012

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
10. ULUSLARARASI
TÜRK DÜNYASI
SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

WWW.TDAVKONGRE.COM

Kırım Devlet Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi • Sakarya Üniversitesi • Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Türk Hava Kurumu Üniversitesi • Kırgızistan Celalabad İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi • Aksaray Üniversitesi
Korkut Ata Kızılorda Devlet Üniversitesi • Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı 2012

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

10. ULUSLARARASI
TÜRK DÜNYASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

28 Ağustos - 2 Eylül 2012 / Akmescit / Kırım - UKRAYNA

Gaspıralı'nın İzinde…
"Dilde, Fikirde, İşte Birlik"
Kongre Bildirileri

Kırım Devlet Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi
Akmescit / KIRIM

Sakarya Üniversitesi
Sakarya / TÜRKİYE

Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Türk Dünyası Bakü İşletme Fakültesi
Bakü / AZERBAYCAN

Türk Hava Kurumu Üniversitesi
Ankara / TÜRKİYE

Celalabad İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi
Türk Dünyası Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü
Celalabad / KIRGIZİSTAN

Aksaray Üniversitesi
Aksaray / TÜRKİYE

Korkut Ata Kızılorda Devlet Üniversitesi
Türk Dünyası Kızılorda Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Kızılorda / KAZAKİSTAN

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
İstanbul / TÜRKİYE

Ortaklığı İle…

İstanbul - 2012

Bu eser
Bakanlar Kurulu'nun 20.07.1980 tarih ve 8/1307 sayılı kararıyla
kamu yararına hizmet verdiği kabul edilerek vergi muafiyeti tanınmış olan
TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI'nın yayınıdır.

Her hakkı mahfuzdur.
TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI
müsaadesi olmaksızın tamamen, kısmen veya herhangi bir
değişiklik yapılarak iktibas edilemez.

Yayına Hazırlayan
Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Editörler
Prof. Dr. A. Vecdi CAN - Yrd. Doç. Dr. Köksal ŞAHİN
Arş. Gör. Muhammed Kürşad UÇAR

Baskı
Aktif Matbaa ve Reklam Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.
Halkalı Cad. Nu: 245 Sefaköy / İSTANBUL
Telefon: (0212) 698 93 54

Haberleşme
Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Kemalpaşa Mah. Bukalıdede Sok. No: 4
Saraçhane / İSTANBUL
Telefon: (0212) 511 10 06 (Pbx)
İnternet Adresi: www.turan.org.tr
e-posta: tdav@turan.org

ISBN: 978-975-498-218-3
Milli Yayın No: 2012-34-Y-0147-263

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

"Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi" 2003 yılından beri, her yıl, aralıksız olarak düzenlenen önemli bir bilimsel organizasyondur. Hatırlanırsa 9. Kongre geçen yıl (Haziran/2011) Can Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de gerçekleştirilmişti. Bu yıl ise güzel Kırım'ın başkenti Akmescit'teydik.

10. Kongreyi Ukrayna'nın Kırım Özerk Cumhuriyeti'ndeki Akmescit (Simferopol) şehrinde başarıyla düzenledik. 10 Ağustos-2 Eylül 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilen kongrede ev sahibimiz Kırım Devlet Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi oldu. Bu vesileyle bizi en güzel şekilde ağırlayan Sayın Rektör Prof. Dr. Fevzi YAKUBOV'a, Sayın Dekan Doç. Dr. Ranetta GAFAROVA'ya ve özellikle Dr. Leniyara SELİMOVA'ya teşekkürü bir borç biliyoruz. Kuşkusuz kongremizin en önemli şeref konuğu Kırım Tatar Milli Meclis Başkanı Mustafa Abdülcemil KIRIMOĞLU oldu. Türk dünyasının yaşayan efsaneleri arasında olan Sayın Kırımoğlu'na bizleri kırmayıp kongremize şeref verdiği için bir kez daha teşekkür eder, bu vesileyle selam ve saygılarımızı sunarız.

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'nın öncülüğünde birçok yükseköğretim kurumu ile ortaklaşa düzenlenen bu kongrelerin uluslararası bağlamda önemli bir bilimsel işbirliği zemini olarak artık kurumsallaştığı söylenebilir. Zira bu kongreler birçok üniversitemizin kurumsal desteği, fikir ve önerileri çerçevesinde gerçekleştiriliyor. Türk dünyası dâhilindeki üniversiteler arasında karşılıklı bilimsel işbirliği protokolleri imzalanıyor. Türk devlet ve toplulukları özelinde; hayat standartlarının, demokrasinin ve reel egemenliğin bilgi çağında nasıl arttırılabileceği gibi kritik hususlar bilim adamlarınca tartışılıyor.

Gösterilen ilgi ve alakaya bakarak Kongremizin artık Türk devlet ve topluluklarındaki akademisyenleri bir araya getiren başlıca bilimsel platformlardan biri olduğunu söylemek mümkün. Sakarya Üniversitesi'nin koordinasyonuyla; Türkiye'den Aksaray Üniversitesi ve Türk Hava Kurumu Üniversitesi; Azerbaycan'dan *"Devlet İktisat Üniversitesi"*, Kırgızistan'dan *"İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi"*, Kazakistan'dan da *"Kızılorda Korkut Ata Devlet Üniversitesi"* bu seneki kongreyi düzenleyen paydaş üniversiteler oldular. Herhalde Sayın Prof. Dr. Muzaffer ELMAS (Sakarya Üniversitesi Rektörü), Prof. Dr. Mustafa ACAR (Aksaray Üniversitesi Rektörü), Prof. Dr. Ünsal BAN (Türk Hava Kurumu Üniversitesi Rektörü), Prof. Dr. Şemseddin HACIYEV (Devlet İktisat Üniversitesi Rektörü ve Azerbaycan Milletvekili), Prof. Dr. Kantörö Ş. TOKTOMAMATOV (İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi Rektörü), Prof. Dr. K. A. BİSENOV (Kızılorda Korkut Ata Devlet

Üniversitesi Rektörü) ve Kongrelerimize öncülük eden Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Genel Başkanı Prof. Dr. Turan YAZGAN öncelikle teşekkür edilmesi gereken kişiler.

Ayrıca bu üniversitelerden gerek Bilim Hakem Kurulu'nda, gerek Yürütme Kurulu'nda ve gerekse Danışma Kurulu'nda görev alan değerli hocalarımıza ve kıymetli bildirileri ile kongremizin akademik değerini yükselten tebliğ sahiplerine ve hâsılı tüm katılımcılara ne kadar teşekkür etsek azdır.

Yoğun katılımla ve birçok ortakla yurt dışında bilimsel kongre düzenlemek fedakârlık gerektiren zorlu bir çalışma süreci. Burada emeği geçen arkadaşlarımızın isimlerini tek tek saymak ise mümkün değil. Ancak; ulaşım, konaklama, yemek ve gezi organizasyonunu koordine eden Öğr. Gör. Ali KIRKSEKİZ'in; afiş tasarım, web sayfası, bildirilerin takibi ve katılımcılarla iletişim işlerini idare eden Yrd. Doç. Dr. Türker Fedai ÇAVUŞ ile Arş. Gör. Muhammet Kürşad UÇAR'ın; çanta, hediye vb. malzemelerin tedariki, işbirliği yapılan kurum-kuruluşlarla irtibatın sağlanması gibi faaliyetleri yürüten Arş. Gör. Tuğrul KORKMAZ'ın ve Kongre Sekreterliğini yürüten Yrd. Doç. Dr. Köksal ŞAHİN'in isimlerini anmadan geçmenin vefasızlık olacağını düşünmekteyim. Aynı şekilde bu kongrenin fikir babalarından olan ve bizleri yine yalnız bırakmayan Sayın hocam Prof. Dr. Recai COŞKUN ve muhterem eşi Yrd. Doç. Dr. Sevda Yaşar COŞKUN hanımefendiye de teşekkür etmeden geçemeyeceğim. Sakarya Üniversitesi Rektör Yardımcısı sayın Prof. Dr. Musa EKEN ile Genel Sekreteri Öğr. Gör. Metin Küçük'te kesinlikle teşekkürü hak edenler arasında. Onlar olmasaydı Kırım'dan zor gelirdik. Bu arada merkezi Ankara'da bulunan Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği yöneticilerine, özellikle de devamlı irtibatta bulunduğumuz Namık Kemal BAYAR Beyefendiye de katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunuyorum.

Coğrafyadan dil ve tarihe, enerjiden uluslararası ilişkilere Avrasya jeopolitiğindeki birçok sorunun, çözüm önerilerinin ve işbirliği imkânlarının tartışıldığı Kongrenin bu seneki teması Kırımlı büyük müellif İsmail Gaspıralı'dan hareketle *"Dilde, Fikirde ve İşde Birlik"* oldu. Farklı ülkelerden çok sayıda akademisyen tespit ve önerilerini bizlerle paylaştı. İki gün boyunca yapılan paralel oturumlarda yaklaşık 150 civarında bildiri sunuldu. Kongrenin açılış ve kapanışına damgasını vuran Kırım Devlet Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi öğrencilerinin hazırlayıp sundukları müzik ziyafeti ve muhteşem koreografinin hafızalardan uzun süre silinemeyeceği kanaatindeyim. Kırım Devlet Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi mensubu öğrenci ve personelin samimi misafirperverliği olmasaydı kongre asla bu kadar ihtişamlı olamazdı. Dolayısıyla emeği geçen Kırımlı dost ve kardeşlerimize ayrı ayrı teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Kongrenin ardından üç gün boyunca Gözleve'den Yalta'ya, Sudak'tan Sivastopol'a Kırım Yarımadasını kapsayan kültür gezileri yapıldı. Unutamayacağımız anılara sahip olduk. Türk medeniyetinin önemli bir durağı olan güzel Kırım da saraylar, kaleler, müzeler, camiler, medreseler ve hanlar gezildi. Balaklava'da balıklar yendi. Bahçesaray'daki muhteşem Hansaray'ında ceddimizle gurur duyduk. Bu sarayın içindeki zarif camide cuma namazı kılındı.

Türk dünyasının fikir önderlerinden Gaspıralı İsmail Bey'in Bahçesaray'daki, Cengiz Dağcı'nın Yalta'daki kabirleri başında Yasinler, Fatihalar okundu, dualar edildi. Ruhları şâd, mekânları Cennet olsun...

Sözlerimi Kırım'a giderken uğrayıp vedalaştığımız (meğerki son görüşmemizmiş) Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Genel Başkanı Prof. Dr. Turan YAZGAN hocamızı saygı ve rahmetle anarak tamamlamak istiyorum.

Türk Dünyası'nın aksakalı, zamanımızın Gaspıralısı, önderimiz hakka yürüdü. Allah ondan razı olsun, ruhu şad, mekânı Cennet olsun...

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN
Kongre Koordinatörü

Düzenleyici Ortaklar

"10. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi" ***Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı***'nın öncülüğü ile ***Kırım Devlet Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi***'nin ev sahipliğinde aşağıdaki üniversite ve kurumların işbirliğiyle düzenlenmiştir:

Kırım Devlet Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi
Akmescit / KIRIM

Sakarya Üniversitesi
Sakarya / TÜRKİYE

Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Türk Dünyası Bakü İşletme Fakültesi
Bakü / AZERBAYCAN

Türk Hava Kurumu Üniversitesi
Ankara / TÜRKİYE

Celalabad İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi
Türk Dünyası Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü
Celalabad / KIRGIZİSTAN

Aksaray Üniversitesi
Aksaray / TÜRKİYE

Korkut Ata Kızılorda Devlet Üniversitesi
Türk Dünyası Kızılorda Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Kızılorda / KAZAKİSTAN

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
İstanbul / TÜRKİYE

KONGRE ONUR KURULU

Mustafa Cemil KIRIMLIOĞLU **(Kırım Tatar Milli Meclisi Başkanı)**

Ahmet Bülent MERİÇ **(T.C. Kiev Büyükelçisi)**

Prof. Dr. Fevzi YAKUBOV **(Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi Rektörü)**

Prof. Dr. Kantöre Ş. TOKTOMAMATOV **(Kırgızistan-Celalabad İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi Rektörü)**

Prof. Dr. M. Bayzak KOPIRBAEVİÇ **(Kızılorda Korkut Ata Devlet Üniversitesi Rektörü)**

Prof. Dr. Mustafa ACAR **(Aksaray Üniversitesi Rektörü)**

Prof. Dr. Muzaffer ELMAS **(Sakarya Üniversitesi Rektörü)**

Prof. Dr. Şemseddin HACIYEV **(Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi Rektörü ve Azerbaycan Milletvekili)**

Prof. Dr. Turan YAZGAN **(Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Genel Başkanı)**

Prof. Dr. Ünsal BAN **(Türk Hava Kurumu Üniversitesi Rektörü)**

KONGRE DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Gültekin YILDIZ **(Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi Dekanı)**

Prof. Dr. Hakan POYRAZ **(Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)**

Prof. Dr. Hilmi Bahadır AKIN **(Aksaray Üniversitesi Rektör Yardımcısı)**

Prof. Dr. Hüseyin ÇELEBİ **(Türk Dünyası Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü)**

Prof. Dr. İbrahim BAKIRTAŞ **(Aksaray Üniversitesi Genel Sekreteri)**

Prof. Dr. İsmail KERİMOV **(Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi İlmi Araş. Merk. Bşk.)**

Prof. Dr. Kadir YILDIZ **(Aksaray Üniversitesi Rektör Yardımcısı)**

Prof. Dr. Mehmet YÜCE **(Uludağ Üniversitesi Türk Dünyası İşletme Fakültesi Eski Dekanı)**

Prof. Dr. Muhsin HALİS **(Kırgızistan - Türkiye Manas Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dekanı)**

Prof.Dr. Musa EKEN **(Sakarya Üniversitesi, Rektör Yardımcısı)**

Prof.Dr. Nevin YÖRÜK **(Türk Hava Kurumu Üniversitesi Rektör Yardımcısı)**

Prof.Dr. Recai COŞKUN **(Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi)**

Prof.Dr. Salih ŞİMŞEK **(Sakarya Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dekanı)**

Prof. Dr. Selahattin KARABINAR **(Sakarya Üniversitesi İşl. Fak. Uluslararası Ticaret Böl. Bşk.)**

Prof. Dr. Yadigar İZMİRLİ **(Aydın Üniversitesi Rektörü)**

Doç. Dr. Abdullah KÖK **(Korkut Ata Devlet Üniversitesi Türk Dünyası Türk Dili-Edebiyatı Eski Bölüm Başkanı)**

Doç. Dr. Ediye CAPAROVA **(KİPU Tarih ve Filolojisi Fakültesi Dekanı)**

Doç. Dr. Emine GANİYEVA **(KİPU Kırımtatar ve Türk Dilşınaslığı Bölüm Başkanı)**

Doç. Dr. Ranetta GAFAROVA **(KİPU Kırımtatar ve Türk Filolojisi Fakültesi Dekanı)**

Doç. Dr. Refik KURTSEİTOV **(KİPU Tarih ve Filolojisi Fakültesi)**

Doç. Dr. Şükran AKGÜL **(Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi Türk Dünyası İşletme Fakültesi Dekanı)**

KONGRE KOORDİNATÖRÜ

Prof. Dr. A. Vecdi CAN **(Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi)**

KONGRE SEKRETERİ

Yrd. Doç. Dr. Köksal ŞAHİN **(Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi)**

KONGRE YÜRÜTME KURULU

Doç. Dr. Çetin YAMAN **(Sakarya Üniversitesi)**
Doç. Dr. Emin AKÇAOĞLU **(Türk Hava Kurumu Üniversitesi)**
Doç. Dr. Eyyup YARAŞ **(Aksaray Üniversitesi)**
Doç. Dr. Giray Saynur BOZKURT **(Sakarya Üniversitesi)**
Doç. Dr. Haluk BENGÜ **(Niğde Üniversitesi)**
Doç. Dr. Hayati BEŞİRLİ **(Gazi Üniversitesi)**
Doç. Dr. İlyas TOPSAKAL **(İstanbul Üniversitesi)**
Doç. Dr. Mutlu Başaran ÖZTÜRK **(Niğde Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Adnan DOĞRUYOL **(Sakarya Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Cevdet ŞANLI **(Yıldız Teknik Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Erdal AKSOY **(Gazi Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Fariz AHMEDOV **(Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Gülten HERGÜNER **(Sakarya Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Hacı Murat ARABACI **(Dumlupınar Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. İlhami YÜCEL **(Erzincan Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Köksal ŞAHİN **(Sakarya Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Kürşad GÜLBEYAZ **(Dicle Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Mehmet DURUEL **(Mustafa Kemal Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Muhittin ZÜGÜL **(Dumlupınar Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Nevran KARACA **(Sakarya Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Recep YILMAZ **(Sakarya Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Sevda Yaşar COŞKUN **(Sakarya Üniversitesi)**
Yrd. Doç. Dr. Türker Fedai ÇAVUŞ **(Sakarya Üniversitesi)**
Dr. Enise ABİBULLAYEVA **(Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi)**
Dr. Leniyara SELİMOVA **(Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi)**
Dr. Lüdmila RUSTEMOVA **(Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi)**
Öğr. Gör. Ali KIRKSEKİZ **(Sakarya Üniversitesi)**
Öğr. Gör. İlker AKALAN **(Sakarya Üniversitesi)**
Öğr. Gör. Metehan KÜÇÜKER **(Bülent Ecevit Üniversitesi)**
Araş. Gör. Kamil TAŞKIN **(Sakarya Üniversitesi)**
Araş. Gör. Muhammed Kürşad UÇAR **(Sakarya Üniversitesi)**
Araş. Gör. Şuayyip Doğuş DEMİRCİ **(Sakarya Üniversitesi)**
Araş. Gör. Tuğrul KORKMAZ **(Sakarya Üniversitesi)**

KONGRE BİLİM HAKEM KURULU

Prof. Dr. A. Kılıçbay BİSENOV	Kazakistan	Prof. Dr. M. Bülent TOKAT	Türkiye
Prof. Dr. A. MAMASIDIKOV	Kırgızistan	Prof. Dr. Maarife HACIYEVA	Azerbaycan
Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN	Türkiye	Prof. Dr. Mahir HOTI	Arnavutluk
Prof. Dr. Abdülcebbar GÖKLENOV	Türkmenistan	Prof. Dr. Mahir NAKİP	Türkiye
Prof. Dr. Abılay AYDASOV	Kazakistan	Prof. Dr. Manasbek MUSAYEV	Kırgızistan
Prof. Dr. Ahmet GÖKÇEN	Türkiye	Prof. Dr. Marina TİTOVA	Rusya
Prof. Dr. Akimshan ARUPOV	Kazakistan	Prof. Dr. Mehdi ELEZİ	Kosova
Prof. Dr. Alaeddin YALÇINKAYA	Türkiye	Prof. Dr. Mehdi ERGÜZEL	Türkiye
Prof. Dr. Almaz ŞAYHULOV	Başkurdistan	Prof. Dr. Mehmet ALPARGU	Türkiye
Prof. Dr. Alövsat MÜSLİMOV	Azerbaycan	Prof. Dr. Mehmet YÜCE	Türkiye
Prof. Dr. Alparslan PEKER	Amerika	Prof. Dr. Mevlüt KARAKAYA	Türkiye
Prof. Dr. Anarkul URDALETOVA	Kırgızistan	Prof. Dr. Muhsin HALİS	Türkiye
Prof. Dr. Anvarbek MOKEYEV	Kırgızistan	Prof. Dr. Musa EKEN	Türkiye
Prof. Dr. Arber ÇELIKU	Makedonya	Prof. Dr. Mustafa AKAL	Türkiye
Prof. Dr. Azmi ÖZCAN	Türkiye	Prof. Dr. Mustafa ERDEM	Türkiye
Prof. Dr. B. KOJAMBERDİYEV	Kazakistan	Prof. Dr. Mustafa ERKAL	Türkiye
Prof. Dr. Bagdat KARPUZULI	Kazakistan	Prof. Dr. Mustafa TURAN	Türkiye
Prof. Dr. Baymirza KOJAMBERDİYEV	Kazakistan	Prof. Dr. Nevin Güngör ERGAN	Türkiye
Prof. Dr. Becet BROŞORİ	Kosova	Prof. Dr. Nevin YÖRÜK	Türkiye
Prof. Dr. Bekir DENİZ	Türkiye	Prof. Dr. Nurbübü ASİPOVA	Kırgızistan
Prof. Dr. Berrak KURTULUŞ	Türkiye	Prof. Dr. Oktay GÜVEMLİ	Türkiye
Prof. Dr. C. Gökhan BAHŞİ	Almanya	Prof. Dr. Olcobay KARATAYEV	Kırgızistan
Prof. Dr. Cusupbek PİRİMBAYEV	Kırgızistan	Prof. Dr. Orhan BATMAN	Türkiye
Prof. Dr. Enis ŞAHİN	Türkiye	Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN	Türkiye
Prof. Dr. Enver AYDOĞAN	Türkiye	Prof. Dr. Osman KARAMUSTAFA	Türkiye
Prof. Dr. Enver HALİLOVİÇ	Bosna Hersek	Prof. Dr. Ömer ANAYURT	Türkiye
Prof. Dr. Erman COŞKUN	Türkiye	Prof. Dr. Ramazan TAŞDURMAZ	Türkiye
Prof. Dr. Evez BAYRAMOV	Azerbaycan	Prof. Dr. Rami MEMUSAJ	Arnavutluk
Prof. Dr. Eyyup AKTEPE	Azerbaycan	Prof. Dr. Rana KUTANİŞ	Türkiye
Prof. Dr. Eyyup Günay İSBİR	Türkiye	Prof. Dr. Recai COŞKUN	Türkiye
Prof. Dr. Famil ŞAMİLOĞLU	Türkiye	Prof. Dr. Recep KAYMAKCAN	Türkiye
Prof. Dr. Fevzi YAKUBOV	Kırım	Prof. Dr. Remzi ALTUNIŞIK	Türkiye
Prof. Dr. Gabil MANAFOV	Azerbaycan	Prof. Dr. Remzi ATAOĞLU	Kırgızistan
Prof. Dr. Gafitullina DİLARA	Özbekistan	Prof. Dr. Roza NESEPOVA	Türkmenistan
Prof. Dr. Galina SMİRNOVA	Rusya	Prof. Dr. Ruzal YUSUPOV	Tataristan
Prof. Dr. Gültekin YILDIZ	Türkiye	Prof. Dr. Sabır Murat BOKENBAYULI	Kazakistan
Prof. Dr. Hadişa NUGMANOVA	Kazakistan	Prof. Dr. Salih AYNURAL	Türkiye
Prof. Dr. Hakan POYRAZ	Türkiye	Prof. Dr. Salih ŞİMŞEK	Türkiye
Prof. Dr. Halil KALABALIK	Türkiye	Prof. Dr. Sedat KUÇİ	Kosova
Prof. Dr. Halit KESKİN	Türkiye	Prof. Dr. Selahattin KARABINAR	Türkiye
Prof. Dr. Haluk SELVİ	Türkiye	Prof. Dr. Selahattin SARI	Türkiye
Prof. Dr. Harun GÜNGÖR	Türkiye	Prof. Dr. Sejfudin ZAHİROVİÇ	Bosna Hersek
Prof. Dr. Hasan Kürşat GÜLEŞ	Türkiye	Prof. Dr. Serdar ALTINOK	Türkiye
Prof. Dr. Hasan PİRKUL	Türkiye	Prof. Dr. Sibel TURAN	Türkiye
Prof. Dr. Hayri DUMAN	Türkiye	Prof. Dr. Süleyman ELİYARLI	Azerbaycan

Prof. Dr. Hilmi BAHADIR AKIN	Türkiye	Prof. Dr. Svetlana ÇERVONOJE	Rusya
Prof. Dr. Hilmi KIRLIOĞLU	Türkiye	Prof. Dr. Ş. Urpaş JANİYAZKIZI	Kazakistan
Prof. Dr. Hüseyin ÇELEBİ	Türkiye	Prof. Dr. Şaban KAYIHAN	Türkiye
Prof. Dr. Hüseyin ERGİN	Türkiye	Prof. Dr. Şemseddin HACIYEV	Azerbaycan
Prof. Dr. İbrahim BAKIRTAŞ	Türkiye	Prof. Dr. Tahir AKGEMCİ	Türkiye
Prof. Dr. İbrahim TATARLI	Bulgaristan	Prof. Dr. Turar KOYÇİYEV	Kırgızistan
Prof. Dr. İlhan ŞAHİN	Kırgızistan	Prof. Dr. Uli SCHAMİLOGLU	ABD
Prof. Dr. İrfan MORİNA	Kosova	Prof. Dr. Ünsal BAN	Türkiye
Prof. Dr. İsmail KERİMOV	Kırım	Prof. Dr. Vahit TÜRK	Türkiye
Jenis SADUAKASULI	Kazakistan	Prof. Dr. Valentina TUGUJEKOVA	Hakasya
Prof. Dr. K. TABALDİYEV	Kırgızistan	Prof. Dr. Vasili GAYFULİN	Tataristan
Prof. Dr. Kadırali KONKUBAYEV	Kırgızistan	Prof. Dr. Veysel BOZKURT	Türkiye
Prof. Dr. Kadir ARDIÇ	Türkiye	Prof. Dr. Viktor BUTANAYEV	Hakasya
Prof. Dr. Kamil AYDIN	Türkiye	Prof. Dr. Yusuf ALPER	Türkiye
Prof. Dr. Kazım SARIKAVAK	Türkiye	Prof. Dr. Zahid MEMMEDOV	Azerbaycan
Prof. Dr. Kubatbek TABALDİYEV	Kırgızistan	Prof. Dr. Zakir MEMMEDOV	Azerbaycan
Prof. Dr. Layli UKUBAYEVA	Kırgızistan	Prof. Dr. Zamira DERBİŞEVA	Kırgızistan
Prof. Dr. Lev P. KURAKOV	Çuvaşistan	Prof. Dr. Zeba MUSAYEVA	Kırgızistan
		Prof. Dr. Zekeriya KİTAPÇI	Türkiye

Yukarıda yer alan Bilim Hakem Kurulu ile birlikte **10. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi**'ne gönderilen bildiri sayısının beklenenin üzerinde olması nedeniyle söz konusu bildirilerin bilimsel değerlendirme sürecinde ayrıca aşağıda isimleri yer alan akademisyenlerden de yardım ve destek alınmıştır. Katkılarından ötürü her birine ayrı ayrı teşekkür ederiz.

EK HAKEM LİSTESİ

Prof. Dr. Nesrin SARIAHMETOĞLU **(Türkiye)**
Prof. Dr. Osman AKANDERE **(Türkiye)**
Prof. Dr. Yücel ÖZTÜRK **(Türkiye)**
Doç. Dr. Ayşe CANATAN **(Türkiye)**
Doç. Dr. Cahit GELEKÇİ **(Türkiye)**
Doç. Dr. Giray Saynur BOZKURT **(Türkiye)**
Doç. Dr. Habib YILDIZ **(Türkiye)**
Doç. Dr. Halil İbrahim AYDINLI **(Türkiye)**
Doç. Dr. Hayati BEŞİRLİ **(Türkiye)**
Doç. Dr. Mustafa EKİNCİKLİ **(Türkiye)**
Doç. Dr. Mustafa Kemal AYDIN **(Türkiye)**
Doç. Dr. Mutlu Başaran ÖZTÜRK **(Türkiye)**
Doç. Dr. Nilgün SARIKAYA **(Türkiye)**
Doç. Dr. Oğuz TÜRKAY **(Türkiye)**

Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER **(Türkiye)**

Doç. Dr. Tülay YENİÇERİ **(Türkiye)**

Doç. Dr. Türker EROĞLU **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Yağmur ERSOY **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Aysel ERSÖZ **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Ayşe KORKMAZ **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Cemal SEZER **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Cevdet ŞANLI **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Erdal AKSOY **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Fariz AHMEDOV **(Azerbaycan)**

Yrd. Doç. Dr. Ferruh TUZCUOĞLU **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Gülten HERGÜNER **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. İlhami YÜCEL **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Köksal ŞAHİN **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Mahmut HIZIROĞLU **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Lütfi ŞEN **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Özer KÖSEOĞLU **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Selim İNANÇLI **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Taki DEMİR **(Türkiye)**

Yrd. Doç. Dr. Türker Fedai ÇAVUŞ **(Türkiye)**

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR ..... **iii**

DÜZENLEYİCİ ORTAKLAR ..... **vi**

KONGRE ONUR KURULU ..... **vii**

KONGRE DANIŞMA KURULU ..... **vii**

KONGRE KOORDİNATÖRÜ ..... **viii**

KONGRE SEKRETERİ ..... **viii**

KONGRE YÜRÜTME KURULU ..... **viii**

KONGRE BİLİM HAKEM KURULU ..... **ix**

EK HAKEM LİSTESİ ..... **x**

BİLİM FELSEFESİ VE YÖNTEM BİLİM

MATEMATİĞİN KÜLTÜREL KONUMU, SANATLA İLİŞKİSİ

Prof. Dr. Metin BAŞARIR **3**

COĞRAFYA

TÜRK DÜNYASI FİZİKİ COĞRAFYASI VE JEOPOLİTİĞİ

Doç. Dr. Zeki KODAY **11**

OLTU ÇAYI HAVZASINDA MEKÂNSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Prof. Dr. Saliha KODAY **19**

ANADOLU'DA YAYLACILIK KÜLTÜRÜ

Doç. Dr. Mehmet ZAMAN - Araş. Gör. Salih BİRİNCİ - Yrd. Doç. Dr. Halil HADİMLİ **27**

DOĞALGAZ SEKTÖRÜ, TÜRKİYE'NİN PAZARDAKİ YERİ VE ÖNEMİ

Yrd. Doç. Dr. Rüştü ILGAR **39**

KÜRESELLEŞEN ŞEHİRLERDE MEKÂNSAL AYRIŞMA VE MEKÂNSAL BENZEŞME ALANLARI

Yrd. Doç. Dr. Zerrin KARAKUZULU - Arş. Gör. Hatice TURUT **51**

ÇEVRESEL SORUNLAR VE SAĞLIK

DERİN EKOLOJİ YAKLAŞIMININ NÜFUS KAVRAMI EKSENİNDE ÇÖZÜMLENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Bilge Kağan ŞAKACI **59**

DİL BİLİMİ

ИНДОЕВРОПЕЙСКО-ТЮРКСКИЕ ЯЗЫКОВЫЕ КОНТАКТЫ В ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЕ

Akhtem MAZİNOV **69**

LINGUISTIC MEANS OF MANIPULATION IN MASS MEDIA ON THE MATERIAL OF THE ENGLISH, RUSSIAN AND UKRAINIAN LANGUAGES

O.P. KOSENKO **73**

ФРАЗЕОЛОГІЧНА МІКРОСИСТЕМА «ПОВЕДІНКА ЛЮДИНИ» В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ: ІДЕОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

Н.Ф. ГРОЗЯН **77**

DİN BİLİMLERİ

KAŞGARLI MAHMUT VE DİVAN-Ü LÜGAT'İT-TÜRK'TE ULÛHİYET ANLAYIŞI

Dok. Abdilaziz KALBERDİEV **83**

EĞİTİM BİLİMLERİ

ÖĞRETMENLERE YÖNELİK YILDIRMA DAVRANIŞLARININ (MOBBİNG) BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Ayşe KORKMAZ **89**

EKONOMİ

KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJELERİNDE EKONOMİK VE EKONOMETRİK ANALİZ: İSTANBUL TARİHİ YARIMADA KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJESİ ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Kutluk Kağan SÜMER **97**

TÜRKİYE'DE MOBİLYA SEKTÖRÜ VE EKONOMİK GELİŞİMİ

Yrd. Doç. Dr. Hikmet YAZICI - Öğr. Gör. Mustafa ZOR **115**

AZƏRBAYCAN - QAFQAZ REGIONUNUN POTENSIAL SƏRMAYƏDAR ÖLKƏSIDIR

Bayim NABIYEVA **127**

KAYITDIŞI SEKTÖRÜN EKONOMİDEKİ ROLÜ ÜZERİNE: BİR LİTERATÜR TARAMASI

Elşen BAĞIRZADE **133**

ORTA ASYA VE KAFKASYA'DAKİ TÜRK CUMHURİYETLERİNİN DÜNYA EKONOMİSİYLE ENTEGRASYONU

Yrd. Doç. Dr. Özlem Arzu AZER **143**

YOKSULLUKLA MÜCADELE VE FARKINDALIK GELİŞTİRME

Yrd. Doç. Dr. Osman BARAK - Yrd. Doç. Dr. Arzu ALTUNAY **153**

ELEKTRİK PİYASASINDA REKABETE DAYALI REFORM SÜRECİ: TÜRK DÜNYASI İÇİN MODEL

Öğr. Gör. Dr. Alparslan Abdurrahman BAŞARAN - Prof. Dr. Necmiddin BAĞDADIOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Murat Alper BAŞARAN **161**

TÜRK DEVLETLERİ VE TOPLULUKLARINDA YAŞANABİLİR KENTLER BİRLİĞİ -CITTASLOW BENZERİ SÜRDÜRÜLEBİLİR YEREL KALKINMA MODEL ÖNERİSİ-

Öğr. Gör. Alper YALÇIN - Öğr. Gör. Sevda YALÇIN **169**

BÖLGESEL DENGESİZLİKLERİN ORTAYA ÇIKIŞINDA BEŞERİ SERMAYA FAKTÖRÜ VE BEŞERİ SERMAYENİN BÖLGESEL GELİŞTİRME AÇISINDAN ÖNEMİ

Yrd. Doç. Dr. Derya KULOĞLU **177**

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA OLGUSU BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DEN BÖLGESEL BİR ÖRNEK: GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ

Arş. Gör. Dr. Müjgan Hacıoğlu DENİZ **185**

1990 SONRASI TÜRK CUMHURİYETLERİNİN MAKRO EKONOMİK PERFORMANSLARI VE TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARETLERİ ÜZERİNE YANSIMALARI

Yrd. Doç. Dr. Selim İNANÇLI **197**

ЭКОНОМИКАНЫН ГЛОБАЛДАШУУ ШАРТЫНДА КЫРГЫЗСТАНДЫН ЭМГЕК РЕСУРСТАРЫНЫН УЧУРДАГЫ КӨЙГӨЙЛӨРУ

Кулуева Чынара РАИМКУЛОВНА **205**

TÜRKİYE'DE FINDIK TARIMININ EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLERİ

Yrd. Doç. Dr. Taki DEMİR **211**

KLASİK İKTİSATTA BİR PROBLEM OLARAK NÜFUS VE BİLİNMEYEN MALTHUS: ADAM SMITH

Yrd. Doç. Dr. Adnan DOĞRUYOL **217**

FELSEFE

KIRIM-SİVASTOPOL SAVAŞININ EBCED HESABIYLA DÜŞÜRÜLEN TARİHİNİN HESAPLANIŞI

Prof. Dr. İsmail YAKIT **225**

FİNANS

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE ALGILANAN RİSK VE MÜŞTERİ STRESİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Öğr. Gör. Ethem MERDAN - Arş. Gör. Feyyaz ZEREN **229**

BASEL III KRİZE ÇARE OLUR MU?

Arş. Gör. Feyyaz ZEREN - Ayşegül ÖZERALP **235**

MAKROEKONOMİK DEĞİŞKENLERİN HİSSE SENEDİ FİYATLARINA ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI, İMKB 100 ENDEKSİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Arş. Gör. Zeynep KARACA - Arş. Gör. Zeynep KAYA - Arş. Gör. Ramazan BOZKURT **241**

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE BİR YATIRIM ARACI OLARAK ALTIN: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Nuraydın TOPÇU - Yrd. Doç. Dr. Mine AKSOY **247**

KAZAKİSTAN RUSYA BELARUS GÜMRÜK BİRLİĞİ ANLAŞMASININ TÜRKİYE'NİN İHRACATI VE KAZAKİSTAN'DAKİ TÜRK YATIRIMCILAR ÜZERİNE ETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Osman BARAK - Yrd. Doç. Dr. Murat DOĞANAY **257**

GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI HİSSE SENETLERİ ENFLASYONA KARŞI HEDGE AMAÇLI KULLANILABİLİR Mİ?

Yrd. Doç. Dr. Mine AKSOY **267**

GİRİŞİMCİLİK

GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİNDE İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ'NİN ÖNEMİ: TÜRK DÜNYASI ÜLKELERİ İLE SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Öğr. Gör. Özdemir YAVAŞ - Öğr. El. Ömer YALNIZER **277**

KADIN GİRİŞİMCİLİKTE CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİNİN ÖNEMİ: TÜRK DÜNYASI ÜLKELERİ İLE MENA VE BRIC ÜLKELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Öğr. Gör. Seyfi AKTOPRAK - Öğr. Gör. Özdemir YAVAŞ - Öğr. Gör. Emrah AKER **285**

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE LOJİSTİK SEKTÖRÜNDE GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ: TÜRK DÜNYASI ÜLKELERİ İLE G7 VE BRIC ÜLKELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Öğr. Gör. Emrah AKER - Öğr. Gör. Seyfi AKTOPRAK - Öğr. El. Göksu TUNÇAY **293**

KADIN YOKSULLUĞUNDA KADIN EMEĞİNİ DEĞERLENDİRME VAKFI'NIN (KEDV) ROLÜ

Öğr. Gör. Dr. Nilüfer SERİNİKLİ **301**

HUKUK

ARABULUCULUK KURUMUNA DUYULAN TEPKİLERİN YAHUT OLUŞTURULAN DİRENÇLERİN SOSYOLOJİK BOYUTU DA GÖZETİLEREK İRDELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof. Dr. Süha TANRIVER - Doç. Dr. Ahmet BAŞÖZEN - Yrd. Doç. Dr. Murat ERDEM **311**

AFET RİSKİ ALTINDAKİ ALANLARIN DÖNÜŞTÜRÜLMESİ HAKKINDA KANUNA GÖRE KENTSEL DÖNÜŞÜM

Prof. Dr. Halil KALABALIK **317**

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE KİŞİLİK HAKLARININ KORUNMASI

Prof. Dr. Şaban KAYIHAN **335**

TÜRK REKABET HUKUKUNDA PİŞMANLIK VE UYGULAMALARI

Yrd. Doç. Dr. Sevda Yaşar COŞKUN **347**

İNSAN KAYNAKLARI

KURUMSAL ETİK VE TÜRKİYE POSTA İŞLETMELERİ KURUMSAL ÖRNEĞİ

Murat KORKMAZ - Naim DENİZ **359**

KAMU YÖNETİMİ

ŞEHREMANETİNİN KURULMASINDAN ÖNCE OSMANLI DEVLETİNDE KENTSEL HİZMETLERİN GÖRÜLMESİ

Doç. Dr. Ramazan ŞENGÜL - Arş. Gör. Nahide Işıl ÇETİNKAYA **371**

METROPOLİTEN YÖNETİMLERİN İLÇE BELEDİYELERİYLE İLİŞKİSİ, LONDRA METROPOLİTEN ÖRNEĞİ: ŞEHİR ŞARTI (CİTY CHARTER)

Doç. Dr. Halil İbrahim AYDINLI - Arş. Gör. Salih ÇİFTÇİ - Nesrin Şentürk AYDINLI **377**

TÜRK YÖNETİM ANLAYIŞINDA BÜROKRASİNİN TARİHİ GELİŞİMİ VE SORUNLARI

Arş. Gör. Osman NACAK **385**

KIRIM TATAR EDEBİYATI

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ ТАБИЙ ФЕНЛЕР БОЮНДЖА ДЖЕНКТЕН ЭВЕЛЬКИ БАЗЫ НЕШИРЛЕР

Prof. Dr. İsmail KERİMOV **399**

ŞAİR YUNUS QANDIM'IN BEDİİ İCADINA BİR NAZAR

Dr. Leniyara SELİMOVA **407**

QIRIMTATAR MİLLİY QURULTAYNIÑ NEŞİR ORGANI "MİLLET" (1917-1920 SS.)

Kerim Tahir NUREDDİNOĞLU **417**

ЗЕМАНЕВИЙ КЪЫРЫМТАТАР РОМАНДЖЫЛЫГЪЫНЫНЪ ЯНЪЫ АНЬАНЕЛЕРИ

Доч. Др. Ф.А. СЕФЕРОВА **419**

HURREMİ ÇELEBİ TARİHİY ESERİNİÑ MEVCUT OLĞAN ELYAZMALARI VE OLARNIÑ HUSUSİYETLERİ

Dr. Nariman SEYİTYAHYA (SEYTYAGYAYEV) **423**

ЛИРИКА БЕКИРА ЧОБАН-ЗАДЕ И ТУРЕЦКИЙ РОМАНТИЧЕСКИЙ РЕНЕССАНС

Л. А. РУСТЕМОВА **429**

KIRIM TÜRK TATAR DİLİ

КРЫМСКОТАТАРСКАЯ ЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ ТЕРМИНОЛОГИЯ В ДИНАМИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ

Эмине ГАНИЕВА **437**

KIRIM TATAR DİLİNİN ZARFLARI VE İNCELEME TARİHÇESİ

Doç. Dr. Gülnara ADCİMAMBETOVA **443**

İNSANNIÑ KOGNİTİV FAALİYETİNİ İFADELEGEN TURĞUN SÖZ BİRİKMELERİNİÑ QARŞILAŞTIRMASI (QIRIMTATAR, İNGLİZ VE UKRAİN TİLLERİ ÜZERİNDE)

Dr. Ahtem CELİLOV **447**

EŞREF ŞEMUİ-ZADENİÑ "ASLIHAN" POEMASINDA TASVİRİY VASTALARNIÑ HUSUSİYETLERİ (KIRIMTATARCA)

Dr. Zekiye MAMUTOVA **451**

QIRIMTATAR TİLİ LEKSİKASINIÑ İÇERKİ VASTALAR İLE İNKİŞAFI

Yrd. Doç. Dr. Nariye SEYDAMETOVA **455**

QIRIMTATAR SANAYİ TERMİNOLOJİSİNİÑ KELİŞTİRME ESAS YANLARI VE PARAMETRELERİ (HUQUQ TERMINOLOJISI SÖZLÜGI TECRIBESINDEN)

Dr. Oleg RÜSTEMOV **459**

MALİYE

QLOBAL TƏNƏZZÜLÜN AZƏRBAYCANIN MALİYYƏ BAZARINA TƏSİRİ

Doç. Dr. Asiman GULİYEV - Manaf BABAYEV **463**

TÜRKİYE'DE SAĞLIK HARCAMALARININ ETKİNLİĞİNİN ARTTIRILMASINA YÖNELİK YASAL DÜZENLEMELERİN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Nurullah ALTUN - Kemal TEMEL **473**

PARA VAKIFLARININ EKONOMİYE OLAN ETKİLERİ

Yrd. Doç. Dr. İrfan TÜRKOĞLU **479**

TÜRKİYE'DE ELEKTRİK ENERJİSİ SEKTÖRÜNÜN ENERJİ YOKSULLUĞU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Arş. Gör. Erdem Utku EKE - Öğr. Gör. Alparslan A. BAŞARAN
Prof. Dr. Necmiddin BAĞDADİOĞLU **485**

QLOBALLAŞMA ŞƏRAİTİNDƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ İQTİSADİ TƏHLÜKƏSİZLİYİNİN TƏMİN EDİLMƏSİ ÜZRƏ DÖVLƏT SİYASƏTİNİN İNSTİTUSİONAL TƏNZİMLƏNMƏSİ EXANİZMLƏRİ

Öğr. Gör. Seymur ALİYEV **495**

MUHASEBE

ETKİN BİR MALİYET YÖNETİMİ: YALIN MALİYET SİSTEMİ VE UYGULAMASI

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN - Yük. Müh. Muhsin GÜNEŞLİK **505**

KURUMSAL İŞLETMELERDE İÇ KONTROL SİSTEMLERİ VE RİSK YÖNETİMİ

Yrd. Doç. Dr. Selami GÜNEY - Yrd. Doç. Dr. Şule Yüksel YİĞİTER **519**

ABBASİLER DÖNEMİ MUHASEBE SİSTEMİ

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN - Öğr. Gör. Erkan ÖZTÜRK - Öğr. Gör. Metehan KÜÇÜKER **527**

MUHASEBE VE EKONOMİK KRİZ İLİŞKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Nuraydın TOPCU - Arş. Gör. Vedat DEMİRKOL **539**

PAZARLAMA

AĞIZDAN AĞIZA İLETİŞİMDEN ELEKTRONİK AĞIZDAN AĞIZA İLETİŞİME GEÇİŞ SÜRECİ VE İKİ KAVRAM ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

Öğr. Gör. Gülçin ÖZBAY - Doç. Dr. Mehmet SARIIŞIK **545**

ÇEVRESEL UNSURLARIN PAZAR ODAKLILIK - PERFORMANS İLİŞKİSİNE ETKİSİ

Dr. Şahin EKBER - Yrd. Doç. Dr. Fariz AHMADOV **555**

MİLLİYET FARKLILIĞINA GÖRE TURİSTLERİN DAVRANIŞSAL NİYETİNİ ETKİLEYEN HİZMET KALİTESİ BOYUTLARI VE TOLERANS BÖLGELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Dr. Ebru Özlem GÜVEN - Doç. Dr. Mehmet SARIIŞIK **561**

TÜKETİCİ DAVRANIŞLARI AÇISINDAN DİNDARLIK OLGUSU

Mehmet Emre ÇUBUKÇUOĞLU - Doç. Dr. Selçuk Burak HAŞILOĞLU **571**

TÜRKİYE'DE SAYISAL UÇURUM VE E-TİCARET: KENT & KIR KARŞILAŞTIRMASI

Arş. Gör. Emre YILDIRIM **581**

ŞEHİRLERİN MARKALAŞMASI VE MARKA ŞEHİR OLMA YOLUNDA BAKÜ

Yrd. Doç. Dr. Fahri APAYDIN - Yrd. Doç. Dr. Selami ÖZCAN **587**

SOSYAL SORUMLULUK FAALİYETLERİNİN TÜKETİCİ DAVRANIŞINA ETKİSİ

Arş. Gör. Ahmet DOĞAN - Doç. Dr. Mustafa Fedai ÇAVUŞ **593**

RUS FİLOLOJİSİ

СТРУКТУРА И СЕМАНТИКА СЛАВЯНСКИХ АНТРОПОНИМОВ ТЮРКСКОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ

Венера Февзиевна ИБРАГИМОВА **605**

ПОЭТИЧЕСКИЙ ОБРАЗ КИММЕРИИ В ТВОРЧЕСТВЕ М. ВОЛОШИНА

Таймазова Ление ЛЕНМАРОВНА **609**

SİYASET BİLİMİ

DEMOKRASİSİZ HALKLARDAN HALKSIZ DEMOKRASİLERE: DAĞILAN SSCB VE SONRASI

Arş. Gör. Tuğrul KORKMAZ **617**

ULUS-DEVLET, KİMLİK İNŞASI VE VATANDAŞLIK

Doç. Dr. Gonca Bayraktar DURGUN **625**

ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİNDE ULUS İNŞASI VE BİLİM

Doç. Dr. Şenol DURGUN **637**

ФОРМИРОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ГОСУДАРСТВА И ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА КАК ПРОБЛЕМА ПОЛИТИЧЕСКОЙ НАУКИ И ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ

П. В. КУЗЬМИН **651**

ВОЗРОЖДЕНИЕ ДУХОВНОЙ КУЛЬТУРЫ КРЫМСКИХ ТАТАР: ПРОБЛЕМЫ И ПРОТИВОРЕЧИЯ

Вейсова Ветана ЭНВЕРОВНА **657**

SOSYOLOJİ

TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTELERİN GELİŞİMİ VE İŞLEVİ: 1923-1950 DÖNEMİ

Prof. Dr. Aylin Görgün BARAN **663**

ÜÇ TARZ-I SİYASETİN TEK TARZI: KÜLTÜR-MEDENİYET YA DA MANEVİ KÜLTÜR-MADDİ KÜLTÜR KUTUPLAŞTIRMACILIĞI

Prof. Dr. Suna BAŞAK **673**

ПАРАМЕТРЫ И ФАКТОРЫ МЕЖКУЛЬТУРНЫХ КОММУНИКАЦИЙ ЭТНОСОВ И ЭТНИЧЕСКИХ ГРУПП КРЫМА (СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ И ПОЛИТИЧЕСКИЙ АСПЕКТЫ)

А. И. АПСЕЛЯМОВА 683

TARİH

TÜRK'ÜN BALKANLAR'DAN DÖNÜŞÜ

Doç. Dr. Mustafa EKİNCİKLİ **691**

FETRET DEVRİNDE BATI DÜNYASI VE OSMANLILAR

Yrd. Doç. Dr. Sadettin BAŞTÜRK **701**

1917-1920 YILLARI ARASINDA RUSYA'DAKİ GELİŞMELER KARŞISINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN TUTUMU ÜZERİNE

Öğr. Gör. Volkan MARTTİN **709**

TÜRK DÜNYASINDA LATİN ALFABESİNE GEÇİŞ SÜRECİ

Yrd. Doç. Dr. Vefa KURBAN - Prof. Dr. Gülmira KURUOĞLU **713**

TÜRKİYE'DE İNTERNET ÜZERİNDEN VERİ SAĞLAYAN ARŞİV KAYNAKLARI

Öğr. Gör. İlker KEÇETEP - Yrd. Doç. Dr. Hikmet YAZICI **723**

XVIII. YÜZYILIN İLK YARISINDA ÇARLIK RUSYASI'NIN TÜRKİSTAN SİYASETİNE "BÖL - YÖNET" İLKESİ BAĞLAMINDA BİR BAKIŞ

Arş. Gör. Oktay BERBER **729**

OSMANLI İLİM VE KÜLTÜR HAYATINDA KIRIMLI MÜELLİFLER

Doç. Dr. Davut KILIÇ **737**

MÜTAREKE DÖNEMİ KIRIM SÜRGÜNLERİ

Yrd. Doç. Dr. Berna Türkdoğan UYSAL **745**

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ BASININA GÖRE İKTİDAR-MUHALEFET İLİŞKİLERİ AÇISINDAN "VATAN CEPHESİ"

Yrd. Doç. Dr. Muhammed SARI **751**

TÜRKİYE'DE CUMHURİYET EĞİTİMİNİN TEMEL DEĞERLERİ

Yrd. Doç. Dr. Nuri YAZICI **759**

GÜNEY KARADENİZ COĞRAFYASI İLE KIRIM VE ÇEVRE YERLEŞİMLER ARASINDAKİ TİCARÎ MÜNASEBETLERE DAİR BİLGİLER (1700-1822)

Doç. Dr. Necmettin AYGÜN **767**

YENİ KURULAN TÜRK CUMHURİYETLERİNDE TÜRK HALKLARI TARİHİNİN OKUTULMASI ÜZERİNE

Doç. Dr. Nursulu ÇETİN - Hasan ÇETİN **779**

OSMANLI DÖNEMİ'NDE FİLİSTİN'E YAHUDİ ZİYARETLERİ VE BUNA DAİR BİR BELGE

Yrd. Doç. Dr. Taner ASLAN **783**

TÜRK MODERNLEŞMESİ VE TÜRK KİMLİĞİ

Yrd. Doç. Dr. Cihat YILDIRIM **793**

XVIII. YÜZYILIN İLK YARISINDA ADANA'DA ESNAF TEŞKİLATI

Yrd. Doç. Dr. Saim YÖRÜK **803**

TÜRK KADININ CUMHURİYET DEVRİNDEKİ SOSYAL VE SİYASAL STATÜSÜ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Yrd. Doç. Dr. Cihat YILDIRIM **813**

ENVER PAŞA'NIN TÜRK DÜNYASINA DÖNÜK TAKİP ETTİĞİ SİYASETE KISA BİR BAKIŞ

Prof. Dr. Osman AKANDERE - Okt. Hasan Ali POLAT **821**

XX. Y.Y.'IN 20'Lİ YILLARINDA "ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK" KONSEPTİNİN HAYATA GEÇİRİLMESİ

Doç. Dr. Ülkera ASANOVA **833**

КРЫМСКОТАТАРСКИЕ КОННЫЕ ПОЛКИ В ВОЙНЕ С НАПОЛЕОНОМ 1812-1814 ГОДОВ (ПОСВЯЩАЕТСЯ 200-ЛЕТИЮ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ)

Абибуллаева Диляра ИЛЬЯСОВНА **839**

1920'LERDE TÜRK HALKLARINA KARŞI UYGULANAN SİYASET

Doç. Dr. Grigoriy KONDRATÜRK **843**

TÖRE BİLİM VE AHLAKİ DEĞERLER

AZERBAYCAN TÜRKLERİ VE IRAK TÜRKMANLARININ BİR SIRA ESKİ GELENEKLERİ VE MERASİMLERİ ÜZERİNE

Doç. Dr. Kübra KULİYEVA **851**

TURİZM

TURİSTLERİN TURİSTİK ÜRÜN TERCİHLERİNDE AĞIZDAN AĞIZA İLETİŞİMİN ROLÜ: ANKARA'DA YERLİ TURİSTLER ÜZERİNE BIR ARAŞTIRMA

Doç. Dr. Ahmet TAYFUN - Öğr. Gör. Mustafa YILDIRIM - Öğr. Gör. Lütfiye KAŞ **859**

İSTANBUL'A TÜRK DÜNYASINDAN GELEN TURİSTLERİN İSTANBUL ALGILARININ KANTİTATİF DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Kutluk Kağan SÜMER **867**

OTEL İŞLETMELERİNDE UYGULANAN REKABET STRATEJİLERİ: DOĞU MARMARA ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Burhanettin ZENGİN - Emirhan YENİŞEHİRLİOĞLU - Arş. Gör. Çağrı ERDOĞAN **879**

TURİZM ÖĞRENCİLERİNİN KONTROL ODAĞI YÖNELİMLERİNİN İŞ TATMİNİNE ETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Hatice Güçlü NERGİZ - Doç. Dr. Mehmet SARIIŞIK - Yrd. Doç. Dr. Orhan AKOVA **887**

KIRGIZİSTAN'DA TURİZM ENDÜSTRİSİNİN ÖNEMİ VE PAZARLAMA YETERSİZLİĞİ ÜZERİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Doç. Dr. M. Asıf YOLDAŞ **897**

TÜRK DİLİ

EDİLGEN CÜMLE YAPISININ DÜŞÜNCE SİSTEMİNE VE SOSYAL HAYATA ETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Yusuf AVCI **905**

DİYALEKTOLOJİ TERMİNOLOJİSİ MESELESİ

Dr. Ziyafet GASİMOVA (EYVAZOVA) **913**

ÖZBEK CEDİD ŞAİRİ TEVELLÂ'NIN GASPIRALI İSMAİL BEY'İN ÖLÜMÜNE YAZDIĞI MERSİYE

Yrd. Doç. Dr. Emek ÜŞENMEZ **919**

GÖZYAŞI ÇEŞMESİ'NİN EDEBÎ ESERLERDEKİ YERİ

Arş. Gör. Dr. Hülya ÜRKMEZ **927**

TÜRK KÜLTÜRÜ

AZERBAYCAN VE TÜRKİYE EL SANATLARININ ORTAK ÖZELLİKLERİ

Öğr. Gör. Refika FIRAT **939**

HALK TARAFINDAN VE GELENEK İÇERİSİNDEN KIRGIZ AKINLARINA VERİLEN DEĞERLENDİRME KALIPLARI ÜZERİNE

Öğr. Gör. Dr. Ulanbek ALİMOV **943**

ORTA ASYA'DAN EGE BÖLGESİNE UZANAN BİR KÜLTÜR: TİRE'DE (İZMİR) SULTAN NEVRUZ

Yrd. Doç. Dr. Halil HADİMLİ – Doç. Dr. Mehmet ZAMAN - Arş. Gör. Salih BİRİNCİ **951**

SELÇUKLU SANATINDAKİ HARPİ-SİREN FİGÜRÜNÜN MUHTEMEL KAYNAĞI ÜZERİNE
Prof. Dr. Mezahir Ertuğ AVŞAR - Yrd. Doç. Dr. Lale AVŞAR **959**
YOZGAT ÇAPANOĞLU CAMİSİ HAZİRESİNDEKİ MEZAR TAŞLARINDA TİPLER
Prof. Dr. Halit ÇAL **965**
AFGANİSTAN'DA TÜRK KÜLTÜRÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
Öğr. Gör. Firuz FEVZİ **973**
GABAR AYTİEV SANAT MÜZESİ VE KIRGIZİSTAN RESİM SANATI
Öğr. Gör. N. Nazende ÖZKANLI **977**

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

TÜRKİYE'DE IRAKLI SIĞINMACILARIN SORUNLARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA
Doç. Dr. M. Sezai TÜRK - Doç. Dr. Bülent BOSTAN - Yrd. Doç. Dr. Demet S. ÖZERBAŞ **985**
KAFKASYA BÖLGESİ'NİN ETNİK ÇATIŞMALAR AÇISINDAN İNCELENMESİ
Doç. Dr. Giray Saynur BOZKURT **991**
KIRIM'IN GELECEĞİ: UKRAYNA VE RUSYA FEDERASYONU ARASINDA
Doç. Dr. Alâeddin YALÇINKAYA **999**
AZERBAYCAN DIŞ POLİTİKASINDA ENERJİ FAKTÖRÜ
Agil MAMMADOV **1005**

ÜRETİM

TÜRKİYE'DE ELEKTRİK SEKTÖRÜNDE YENİ FİNANSAL ARAÇLAR VE TEŞVİK SİSTEMİ UYGULAMALARI
Tuncay BELEN **1017**

YÖNETİM VE ORGANİZASYON

ÖRGÜTSEL DEĞİŞİM BAĞLAMINDA AST-ÜST İLİŞKİSİ: ADANA TEİAŞ ÖRNEĞİ
Prof. Dr. Enver AYDOĞAN - Doç. Dr. Şevki DEMİRBAŞ - Bahar Düzel DİLDEN **1031**
MODERNİZİMDEN POSTMODERNİZME GEÇİT SÜRECİNDE DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİĞİN ORTAYA ÇIKMASI VE DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİĞİN TEMEL VARSAYIMLARI
Yrd. Doç. Dr. Fariz AHMADOV - Yrd. Doç. Dr. Jamala HANKİŞİYEVA - Uzman Muşfig JAFAROV **1041**
AZERBAYCAN'DAKİ BANKALARDA STRATEJİK YÖNETİM UYGULAMALARI: BEYNELHALK BANK ÖRNEĞİ
Dr. Raqif QASIMOV **1047**
LOBİCİLİK VE EKONOMİK KÜRESELLEŞME
Yusuf ALİYEV - Jale HAYDAROVA **1059**
İŞLETMELERDE KRİZ YÖNETİMİ VE KRİZ DÖNEMLERİNDE VERGİ ETKİSİ
Yrd. Doç. Dr. Harun YENİÇERİ - Yrd. Doç. Dr. İlhami YÜCEL **1065**
ÖRGÜTSEL BAĞLILIK VE İÇSEL PAZARLAMA: ÇALIŞANLARIN YAŞININ BU İLİŞKİ ÜZERİNE ETKİSİ
Yrd. Doç. Dr. İlhami YÜCEL - Doç. Dr. Tülay YENİÇERİ **1073**